

Zaaknummer: 1574008

Raadsvergadering d.d. 12 november 2024 agendapunt 10

Aan:

De Gemeenteraad

Vries, 17 september 2024

Portefeuillehouder(s):	J.W.S. Peters
Behandelend ambtenaar: Doorkiesnummer: E-mail adres:	B. Copper 749 b.copper@tynaarlo.nl
Bijlage(n):	1. Bijlage A: Notitie verzelfstandiging GKB 2. Bijlage 1: Afwegingskader aanbesteden 3. Bijlage 2: Juridisch advies 4. Bijlage 3: Financiële analyse 5. Bijlage 4: Overzicht vragen/antwoorden bijeenkomst 4 juli jl. 6. Bijlage 5: Notitie merendeelcriterium 7. Bijlage 6: Conceptakte Stichting de GKB 8. Bijlage 7: Deelnemingsovereenkomst GKB 9. Bijlage 8: Begroting 2025 Stichting de GKB 10. Bijlage 8A: Businessplan GKB (75%) 2025 11. Bijlage 9: Brief van de OR 12. Bijlage 10: Reactiebrief aan de OR van WOR bestuurder

Onderwerp

Deelnemen aan de op te richten Stichting de GKB

Gevraagd besluit

De raad besluit:

1. Kennis te nemen van het voorgenomen besluit van het college deel te nemen aan de op te richten Stichting de GKB
2. In zijn zienswijze geen wensen of bedenkingen te uiten tegen het voorgenomen besluit van het college deel te nemen aan de op te richten Stichting de GKB

Vooraf

De uitvoering van de schuldhulpverlening aan onze inwoners is ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regeling van de Gemeentelijke Kredietbank Drenthe (GKB). Wij zijn overigens zelf geen GR-gemeente, maar een zogenoemde DVO-gemeente. Wij nemen op basis van een dienstverleningsovereenkomst diensten af van de GR GKB.

De GKB levert een totaalpakket aan diensten op het brede terrein van schuldhulp aan 14 gemeenten (3 GR en 11 DVO). De huidige werkwijze van de GKB kan als GR-construct echter niet in stand blijven. De redenen daarvoor worden in dit voorstel nader toegelicht. Omwille van de continuïteit willen wij de uitvoering van de dienstverlening wel bij de organisatie GKB laten. De GKB heeft het voornemen om per 1 januari 2025 verder te gaan in de vorm van een stichting. Afgelopen maart hebben wij daarom, net als nagenoeg alle andere betrokken gemeenten, de intentie afgeven deel te willen nemen in de op te richten stichting. Voor u ligt nu ons voorgenomen besluit daadwerkelijk toe te treden tot de Stichting de GKB. In dat proces heeft uw raad een rol middels de mogelijkheid van een zienswijze.

Dit raadsvoorstel met 12 bijlagen is veel informatie. Om snel bekend te raken met onze overwegingen voor de afgegeven intentieverklaring adviseren wij u de notitie “verzelfstandiging GKB” (**bijlage A**) te lezen. Mede op basis van deze notitie hebben wij onze intentieverklaring afgegeven. De overwegingen in de notitie zijn nog steeds actueel, met als belangrijkste de continuïteit van de dienstverlening aan onze inwoners.

De navolgende inhoud van dit voorstel is in samenspraak met de GKB en de betrokken gemeenten opgesteld. Op deze manier worden de 14 gemeenteraden zo uniform mogelijk ingelicht.

Inleidende samenvatting

De gemeenten van de Gemeenschappelijke Regeling van de Kredietbank Drenthe (Assen, Hoogeveen en Meppel) waren al enige jaren aan het onderzoeken, hoe een onrechtmatigheid in verband met het aanbestedingsrecht en een onevenredige verdeling van de financiële risico's kon worden opgeheven. Op basis van een juridische - en een financiële analyse van de GKB is op 4 juni 2024 door het Algemeen Bestuur van de GKB gekozen voor verzelfstandiging van de GKB in de vorm van een stichting. Dit houdt in dat de gemeenschappelijke regeling van de Kredietbank Drenthe (GR) per 1 januari 2025 ophoudt te bestaan en dat per genoemde datum de Stichting de GKB de werkzaamheden gaat voorzetten. Voor een solide en financieel gezonde GKB is het hierbij van belang dat liefst alle huidige gebruikers van de diensten van de GKB, meegaan naar de stichting.

Als gemeente sloten wij 1 op 1 met de GR dienstverleningsovereenkomsten voor het verrichten van uitvoerende werkzaamheden in het kader van de schuldhulpverlening. Deze wijze van inbesteden voldoet niet aan de aanbestedingsregels. De wijze waarop de Stichting de GKB juridisch is vormgegeven, voldoet wel aan de aanbestedingsregels. Het inbesteden van werkzaamheden aan de Stichting de GKB is dan mogelijk. Over de brede linie zijn wij tevreden over de dienstverlening door de GKB en zien de verzelfstandiging als de meeste geschikte oplossing voor de continuïteit van de dienstverlening. Gelet op Europese aanbestedingsregels is een voorwaarde hierbij, dat onze gemeente controlerende bevoegdheden krijgt op de Stichting de GKB. De Stichting de GKB kent hiervoor een Raad van Publiekbelang waarin alle gemeenten zitting gaan nemen, die diensten afnemen van de Stichting de GKB.

In artikel 160 Gemeentewet staat dat “het college slechts tot oprichting en de deelneming in stichtingen besluit, indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het besluit wordt niet genomen dan nadat de raad een ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen”.

Het Bestuur van de gemeenschappelijke regeling en de directeur van de GKB hebben ons geïnformeerd over de transitie en de consequenties daarvan voor de gemeenten met een dienstverleningsovereenkomst. Daar de uitvoerende werkzaamheden ten behoeve van onze inwoners door de GKB op een goede wijze plaatsvindt, vinden wij het positief dat dit gecontinueerd kan worden. De keuze om dit met een stichting te doen, kunnen wij accepteren. Voordeel van de wijze waarop de stichting de GKB juridisch is ingericht, is dat wij de werkzaamheden nog steeds 1 op 1 kunnen laten uitvoeren door de GKB. Voor onze inwoners geeft dit helderheid en rust.

In onderstaand voorstel gaan wij uitvoerig in op de consequenties van de transitie van gemeenschappelijke regeling naar een stichting.

Aanleiding

Op dit moment voldoet de wijze waarop de GKB uitvoerende werkzaamheden verricht voor 11 gemeenten met een dienstverleningsovereenkomst, niet aan de aanbestedingsregels. Er is derhalve sprake van een juridische onrechtmatigheid. Daarnaast rust nu de volledige financiële verantwoordelijkheid van het in stand houden van de GKB op de drie gemeenten die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling (Assen, Hoogeveen en Meppel). Hoewel de gemeenschappelijke regeling GKB aan totaal 14 gemeenten diensten levert, dragen alleen de drie GR-gemeenten de financiële risico's. Beide situaties zijn voor het bestuur van de GR GKB, aanleiding geweest te onderzoeken hoe dit opgeheven kon worden met continuering van de werkzaamheden van de GKB.

Proces

In 2023 heeft het bestuur diverse scenario's laten onderzoeken, op welke wijze de werkzaamheden van de GKB voortgezet zou kunnen worden. Hierbij had het de voorkeur van het bestuur om de GKB als organisatie in stand

te houden. Hiermee zou de kwaliteit van dienstverlening aan de inwoners blijven bestaan. Daarnaast zouden gevolgen van de beëindiging van de gemeenschappelijke regeling voor de medewerkers beperkt zijn. In grote lijnen zijn de paden van aanbesteden en verzelfstandigen onderzocht. Voor het scenario van uitbreiden van de gemeenschappelijke regeling met alle 11 gemeenten met een dienstverleningsovereenkomst bleek al snel geen draagvlak te zijn.

In maart 2023 heeft bureau Butger Consult een rapport uitgebracht waarbij het pad van aanbesteden is verkend. De conclusies waren als volgt:

- Bij aanbesteding komen alleen inschrijvers in aanmerking die beschikken over de vereiste ervaring en vergunningen. De “markt” voor potentiële inschrijvers bleek gering te zijn. Nederland kent 23 Gemeentelijke Kredietbanken. Deze kredietbanken werken veelal voor één of meer vaste gemeenten.
- Eén organisatie, de aan Leeuwarden verbonden stichting Kredietbank Nederland heeft een bovenregionaal werkgebied. Deze stichting werkt voor ruim 210 gemeenten.
- Er is één landelijk opererende commerciële partij.

Op basis van een afwegingskader (**bijlage 1**) is uiteindelijk op 20 december 2023 door het Algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling gekozen om het pad van verzelfstandiging te gaan bewandelen. Argumenten hiervoor waren hoofdzakelijk: meer zekerheid in continuïteit dienstverlening, zorg voor de medewerkers en veel lagere frictiekosten.

Deze keuze werd juridisch ondersteund door een rapport van bureau Pels Rijcken (**bijlage 2**) en financieel op basis van een financiële analyse 2024 – 2027 (**bijlage 3**).

Een belangrijke voorwaarde voor een succesvolle verzelfstandiging is dat ook de gemeenten met nu een dienstverleningsovereenkomst aansluiten. Alleen dan is een verzelfstandigde GKB robuust genoeg om financieel gezond te blijven en kan voldaan worden aan de rechtmatigheidsvereiste. Gelet op het voorgaande is een informatiebijeenkomst georganiseerd op 7 maart 2024 voor alle gemeenten met een dienstverleningsovereenkomst. Tijdens deze bijeenkomst is een toelichting gegeven op de keuze voor verzelfstandiging en aangegeven wat daarvan de consequenties zullen zijn voor de gemeenten met een dienstverleningsovereenkomst. Ook werden de documenten aangekondigd die in het kader van de transitie nog gemaakt moesten worden. Deze documenten zouden in een conceptfase tijdig, voor de vakantieperiode 2024, met de gemeenten gedeeld worden.

Om na te gaan of de keuze voor de verzelfstandiging voldoende draagvlak had, werd aan de gemeente gevraagd een intentieverklaring af te geven om ook na 1-1-2025 diensten te blijven afnemen van de GKB. Op een enkele gemeente na zijn deze intentieverklaringen ook ontvangen.

Op 4 juli 2024 is door een notaris en de directeur van de GKB aan de gemeenten met een dienstverleningsovereenkomst een toelichting gegeven op de eerder bekendgemaakte documenten voor de oprichting van een stichting en deelname aan de stichting. Het ging hierbij concreet over een oprichtingsakte tevens statuten van de stichting, een concept deelnemingsovereenkomst en een businessplan gebaseerd op 100% omzet van de deelnemende gemeenten (14 x) of 75%.

Voorafgaande, tijdens en na de bijeenkomst zijn de nodige vragen gesteld. Een overzicht van gestelde vragen en antwoorden treft u bijgaand aan (**bijlage 4**).

Als raad heeft u een brief met de nodige zorgen van de Ondernemingsraad van de GKB ontvangen. Wij komen daar in dit voorstel nog kort op terug, maar adviseren u de brief van de OR voor kennisgeving aan te nemen.

Wij zijn van mening, dat het bestuur van de gemeenschappelijk regeling een zorgvuldig proces heeft doorlopen.

Hieronder gaan wij op een aantal specifieke aandachtspunten in:

Oprichtingsakte/ statuten van de Stichting de GKB

Voorgenomen is om de gemeenschappelijke regeling van de kredietbank Drenthe per 1 januari 2025 op te heffen en de werkzaamheden van de GKB over te dragen aan een op te richten Stichting de GKB met als vestiging de huidige locatie. Hierbij is het de bedoeling dat deze stichting hoofdzakelijk (80% of meer) diensten verleend aan de, aan de stichting deelnemende gemeenten. De deelnemende gemeenten nemen hierbij, als gemeente, deel aan een Raad voor Publiek Belang. Veelal zullen de portefeuillehouders Sociaal Domein zitting nemen in deze Raad voor Publiek Belang. Naast de Raad voor Publiek Belang kent de stichting een kleine Raad van Toezicht en een directeur/ bestuurder. De bevoegdheidsverdeling tussen de directeur/ bestuurder, de Raad van Toezicht en de Raad voor Publiek Belang, is zodanig ingericht, dat hiermee voldaan wordt aan het merendeelcriterium **(bijlage 5)**. Dit criterium bepaalt of een gemeente aan een organisatie mag investeren en rechtmatig handelt.

Het is aan de directeur/ bestuurder de taak om de dagelijkse aansturing van de stichting te verzorgen en de Raad van Toezicht en de Raad voor Publiek Belang, tijdig te voorzien van relevante informatie en/ of goedkeuring te vragen voor in de oprichtingsakte/ statuten opgenomen handelingen. De Raad van Toezicht heeft als voornaamste taak het toezicht houden op de bestaanszekerheid van de Stichting de GKB. Hiertoe heeft de Raad van Toezicht de nodige instrumenten gekregen. De keuze voor een professionele Raad van Toezicht, voorkomt een mogelijke belangentegenstelling/ dubbele petten voor gemeentebestuurders. Het zijn de leden van de Raad van Toezicht die de belangen van de stichting voorrang zullen moeten geven, voor de belangen van een of meerdere gemeenten.

Strategische beslissingen en jaarstukken moeten ter goedkeuring voorgelegd worden aan de Raad voor Publiek Belang. Hiermee heeft de Raad voor Publiek Belang voldoende invloed op het reilen en zeilen van de Stichting de GKB. Als bijlage treft u de concept oprichtingsakte/ statuten aan **(bijlage 6)**.

De invloed van uw raad op de dienstverlening van de Stichting de GKB is in principe geregeld in de Gemeentewet (recht op informatie, vaststellen beleid, budgetrecht enz.). Daarnaast kunnen aanvullende afspraken worden gemaakt tussen uw raad en ons college. Ter ondersteuning van de informatieplicht van ons college aan uw raad, levert de Stichting de GKB een begroting en meerjarenplan en jaarrekening aan gelijktijdig met de cyclus voor gemeenschappelijke regelingen.

Deelnemingsovereenkomst

De feitelijke deelname aan de Stichting de GKB wordt geregeld door middel van het sluiten van een deelnemingsovereenkomst. In deze overeenkomst worden de rechten en de plichten tussen de deelnemende gemeente en de Stichting de GKB vastgelegd. Bij het aangaan van de deelnemingsovereenkomst verplicht de gemeente zich om de diensten, vastgelegd in een jaarlijks af te sluiten uitvoeringsovereenkomst, ook daadwerkelijk af te nemen. In de deelnemingsovereenkomst zijn ook waarborgen opgenomen, dat een gemeente niet van het ene op het andere jaar de omvang van de dienstverlening aanzienlijk kan verminderen. Dat zal een te groot risico inhouden voor de continuïteit van de dienstverlening in zijn algemeenheid van de Stichting de GKB aan de gemeenten.

In de deelnemingsovereenkomst is ook duidelijk gemaakt hoe een relatie met de Stichting de GKB beëindigd kan worden en wat daarbij de consequenties zijn. Een overeenkomst wordt altijd aangegaan voor een periode van drie jaar. Dat is inclusief een eventuele opzegtermijn van 12 maanden. Hierbij is een keuze gelaten aan een gemeente om bij opzegging, de resterende twee jaar af te kopen of uit te dienen. De drie jaar is gekozen om de Stichting de GKB bij opzegging de tijd te geven de bedrijfsvoering aan te passen aan de nieuwe situatie die dan gaat ontstaan. Wij achten deze termijn als redelijk. De meeste gemeenschappelijke regelingen kennen een langere opzegperiode. Bijgaand ziet u het model deelnemingsovereenkomst **(bijlage 7)**.

Uitvoeringsovereenkomst

In de uitvoeringsovereenkomst komen de precieze diensten te staan die de Stichting de GKB gaat uitvoeren voor de gemeente. Deze zullen in de praktijk aansluiten op wat de huidige GKB nu voor ons doet. De jaarlijks te sluiten overeenkomst biedt wel de mogelijkheid om in te spelen op eventuele beleidswijzigingen. De uitvoeringsovereenkomst wordt opgesteld, nadat door ons besloten is om deelnemer te worden van de Stichting de GKB.

Businessplan 100% en 75%

Ten behoeve van de besluitvorming heeft het bestuur van de gemeenschappelijke regeling businessplannen opgesteld uitgaande van 100% omzet zekerheid (deelname van alle huidige 14 gemeenten) of 75% omzet zekerheid. De mogelijkheid bestaat nog steeds dat niet alle gemeenten deelnemer gaan worden van de Stichting de GKB.

Beide businessplannen laten zwarte cijfers zien. Hierbij is rekening gehouden met de doorgevoerde tariefsverhoging voor 2024, het vervallen van een korting van 10% voor de GR-gemeenten en het drastisch terugdringen van de kosten van inhuur. Om de Stichting de GKB enig comfort te geven bij de oprichting geven de GR-gemeenten bij de start van de stichting een risicoreserve mee van € 766,800,-- (bron: financiële analyse 2024-2027). Daarnaast is een garantie gegeven, dat eventuele boventalligheid die ontstaat door de verzelfstandiging per 1 januari 2025, voor rekening komt van de GR-gemeenten. Na 1 januari 2025 is het de verantwoordelijkheid van de Stichting de GKB om een adequate bedrijfsvoering te voeren. Binnen de huidige GKB zijn daartoe al maatregelen genomen. De businessplannen 100% en 75% zijn bijgevoegd (**bijlage 8 en 8A**).

Kanttekeningen

Het risico bestaat dat in het vervolgtraject alsnog gemeenten afhaken en er uiteindelijk te weinig volume is voor een robuuste en financieel gezonde stichting. In dat geval zal het bestuur van de gemeenschappelijke regeling zich opnieuw beraden over de wijze waarop de schuldhelpverlening voor de gemeenten kan worden voortgezet. Uiteraard hebben wij hier zelf ook een verantwoordelijkheid in. Gelet op het tot nu toe gevoerde proces en de wijze waarop wij hierin zijn meegenomen, vertrouwen wij erop dat in het geval, zoals in de eerste zin zich voordoet, dat het bestuur van de gemeenschappelijke regeling, dan met een goede oplossing komt.

Advies ondernemingsraad

De WOR (Wet op de Ondernemingsraden) bestuurder, de directeur van de GKB, heeft veelvuldig overleg gevoerd met de ondernemingsraad. In dit overleg worden de aandachtspunten besproken en de stand van zaken gedeeld. In een brief van 4 juli 2024 brengt de Ondernemingsraad van de GKB hun zorgen over aan de WOR bestuurder (**bijlage 9**). Deze heeft daar met een brief van 10 juli 2024 op gereageerd (**bijlage 10**) welke brief vervolgens in een Overlegvergadering van 16 juli 2024 (vergadering OR met de WOR-bestuurder) is besproken. Vervolgens zijn goede afspraken gemaakt over het moment van informeren van de Ondernemingsraad van relevante stukken. Voor de volledigheid leek het ons goed u van beide brieven (OR brief 4 juli 2024 en reactie WOR bestuurder 10 juli 2024) op de hoogte te stellen.

Wij hebben begrip voor de zorgen van de OR, maar de adressering van die zorgen is een interne aangelegenheid tussen de OR en de WOR bestuurder.

De brief van de OR hebben wij daarom voor kennisgeving aangenomen en adviseren u hetzelfde te doen.

Tot slot

Het liefst hadden wij de huidige relatie met de GKB op basis van dienstverleningsovereenkomsten voortgezet. Begrip is er echter voor de drie GR-gemeenten om de huidige werkwijze te herzien. De wijze waarop invulling is gegeven aan de keuze voor verzelfstandigen heeft onze instemming. De dienstverlening aan onze inwoners wordt hiermee gecontinueerd, de overeenkomsten bieden mogelijkheden voor maatwerk en zijn helder wanneer wij de relatie willen beëindigen.

Burgemeester en wethouders van Tynaarlo,

drs. M.J.F.J. Thijsen,

burgemeester

P. Koekoek,

gemeentesecretaris

Raadsbesluit nr. 10

Betreft:

Raadsvoorstel: Deelnemen aan de op te richten Stichting de GKB

De raad van de gemeente Tynaarlo;

Gelezen, het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d., 17 september 2024

Overweging:

De continuïteit van de schuldhulpverlening aan inwoners die daarop zijn aangewezen van groot belang is en deze het beste geborgd kan worden met de deelname van Tynaarlo aan de op te richten Stichting de GKB, per 1 januari 2025,

Gelet op artikel 160 Gemeentewet;

B E S L U I T:

De raad besluit:

1. Kennis te nemen van het voorgenomen besluit van het college deel te nemen aan de op te richten Stichting de GKB
2. In zijn zienswijze geen wensen of bedenkingen te uiten tegen het voorgenomen besluit van het college deel te nemen aan de op te richten Stichting de GKB

Vries, 12 november 2024

De raad voornoemd,

drs. M.J.F.J. Thijsen, voorzitter

R.J. Puite, griffier